

*В. М. Антоненко,
к. е. н., доцент, кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки,
Донецький національний технічний університет, м. Красноармійськ
А. І. Лифенко,
магістрант кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки,
Донецький національний технічний університет, м. Красноармійськ
С. С. Певтієва,
магістрант кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки,
Донецький національний технічний університет, м. Красноармійськ*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ СЕКТОРУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

*V. M. Antonenko,
PhD (Economics), Associate Professor, Department of Accounting, Finance and Economic
Security,
Donetsk National Technical University, Krasnoarmejsk
A. I. Lyfenko,
Master of the Department of Accounting, Finance and Economic Security,
Donetsk National Technical University, Krasnoarmejsk
A. I. evtieva,
Master of the Department of Accounting, Finance and Economic Security,
Donetsk National Technical University, Krasnoarmejsk*

FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES OF SMALL BUSINESS UNDER REGULATION BUSINESS IN UKRAINE

У статті розкривається сутність такої економічної категорії, як «фінансовий результат підприємства», та вплив державного регулювання на неї і на підприємницьку діяльність сектору малого бізнесу України в цілому. Розглянуто напрямки реалізації державної політики з питань розвитку і підтримки малого бізнесу та проаналізовано основні її інструменти. Також було піддано розгляду процес стягнення податку на прибуток підприємств. Досліджено процес управління фінансовими результатами підприємства, розглянуто його об'єкт, суб'єкт, мету та структурно-логічну схему здійснення.

The article reveals the essence of economic categories such as "financial results" and the impact of government regulation on its business and small business sector Ukraine as a whole. Directions of state policy on development and support of small business and analyzes its main tools. There have been subjected consider the income tax of enterprises. The process of financial results of enterprises, considered its object, subject, purpose and structural and logical scheme implementation.

Ключові слова: підприємство, фінансові результати, сектор малого бізнесу, державне регулювання.

Keywords: enterprise, financial results, the small business sector, state regulation.

Постановка проблеми. Економічне зростання в Україні можливе лише за умови зростання підприємницької активності в усіх сферах економіки. Ключову роль у цьому процесі покликаний відіграти сектор малого підприємництва. Як відомо, основним економічним чинником, що визначає прибутковність підприємства, є фінансовий результат. Він узагальнює всі результати господарської діяльності підприємства та визначає ефективність його роботи. Тому доцільно розглянути процес управління фінансовими результатами підприємств сектору малого бізнесу, який, як майбутній «двигун прогресу», тобто зростання рівня економічного стану України, повинен стимулюватися і регулюватися державою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Система управління фінансовими результатами підприємства та вплив на них державного регулювання підприємницької діяльності в Україні досліджуються в працях таких науковців, як: Савицька Г. В. [1], Бутинець Ф.Ф.[2], Голов С.Ф.[3], Горобець М. О., Мельянкova Л. В. [5], Ковальчук М. І. [7], Гончарова Э.А.[8], Пігуль Н. Г. [9], Фролова, Л.В. Семерунь Л.В. [10].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження механізму управління фінансовими результатами малого підприємства в умовах державної підтримки в Україні.

Виклад основного матеріалу.

Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються приростом суми власного капіталу (чистих активів), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також отриманий унаслідок надзвичайних обставин [1, с. 273].

Щоб більш повно розкрити сутність фінансових результатів, необхідно розглянути трактування, які дають провідні економісти. На думку Бутинця Ф. Ф., прибуток – це різниця між доходами від певної діяльності й витратами на її здійснення [2, с. 43]. Голов С. Ф. вважає, що прибуток – це різниця між доходами від певної діяльності й витратами на її здійснення [3, с. 29].

Отже, економічну категорію «фінансовий результат» різні науковці трактують по-різному, проте вкладають однаковий зміст у своє трактування. Узагальнюючи слід зазначити, що фінансовий результат – це економічний підсумок фінансово-господарської діяльності підприємств, який виражається у вартісній (грошовій) формі.

З метою формування і реалізації державної політики з питань розвитку і підтримки малого бізнесу, як провідного фактору економічних перевтілень перехідних економік, ефективного використання його можливостей в розвитку національної економіки і у відповідності до п. 4 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України [4], Президентом України від 12 травня 1998 року за № 456/98 було прийнято постанову «Про державну підтримку малого підприємництва». Цим документом вказано вважати підтримку малого підприємництва одним з найважливіших завдань державної політики, яка повинна здійснюватися в наступних напрямках:

- 1) формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва;
- 2) створення сприятливих умов для використання суб'єктами малого підприємництва державних фінансових, матеріально-технічних і інформаційних ресурсів, а також науково-технічних розробок і технологій;
- 3) введення спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності;
- 4) вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва;
- 5) фінансова підтримка інноваційних проектів.

Державна фінансова підтримка розподіляється на непряму фінансову допомогу малим підприємствам, наприклад, податкові пільги та особливі норми амортизації для деяких інвестицій у виробництво, а також пряму фінансову підтримку, яка за обсягом і кількістю варіантів є одним з найважливіших інструментів державної підтримки малого бізнесу.

Надбавки, субсидії та пільгові кредити є, хоча й важливими, але не вирішальними факторами, що стимулюють фінансово-господарську діяльність українських підприємств. Надбавки та субсидії покривають, як правило, лише невелику частину виробничих потреб. В найбільш повному обсязі державна фінансова підтримка можлива перед усім через пільгове кредитування, за умови, що мале підприємство, що подало заявку на отримання кредиту, є кредитоспроможним.

До пільгових умов кредитування відносяться низька відсоткова ставка по кредиту, яка встановлюється на весь термін кредитування; довгий термін кредитування, при якому мінімум на перші два роки підприємство звільняється від виплат по кредиту; можливість повернення кредиту у будь-який час без додаткових виплат.

Усі ці види державної підтримки українських підприємств позитивно впливають на їх кінцеві фінансові результати, але держава, по відношенню до підприємницької діяльності, виконує не тільки стимулюючу функцію, а й контрольну та розподільчу, та регулюючу, які проявляються, перш за все, через збір податків. Податок встановлюється тільки державою і є тільки її атрибутом, причому на фінансові результати підприємства найбільший вплив має податок на прибуток.

Фінансовим результатом підприємства може бути прибуток, збиток або нульовий результат(коли доходи дорівнюють збиткам). Позитивне значення фінансового результату, тобто прибуток, є основним

джерелом фінансування діяльності підприємства. Адже, саме від величини цього показника залежить рівень платоспроможності підприємства та можливості його економічного розвитку [5, С. 165].

Відповідно до Податкового Кодексу України, платниками податку на прибуток є резиденти та нерезиденти. Також законодавством віднесено в окрему категорію спеціальних платників податку на прибуток. Об'єктом оподаткування є прибуток підприємства, організації, отриманий на території України або за її межами. Базою оподаткування визнається грошове вираження прибутку як об'єкта оподаткування [6].

Податковим кодексом України визначено ставки податку на прибуток у розмірі 0% , 3 % , 4 % , 6 % , 12 % , 15 % та 20 % , за якими оподатковуються певні види діяльності, визначені статтею 160 Податкового кодексу України. Податок на прибуток нараховується платником податку самостійно за ставкою відповідно до виду діяльності та суми отриманого прибутку.

За допомогою цього податку держава може здійснювати стимулюючий вплив на розвиток окремих галузей або регіонів, на виробництво пріоритетних товарів, робіт, послуг, на поживлення інвестиційної та інноваційної діяльності та розвиток конкурентних відносин тощо.

Сучасні умови ведення бізнесу вимагають постійного вдосконалення методів управління фінансовими результатами підприємства. Важливість значення принципів управління полягає в тому, що з їх допомогою керуюча система встановлює правила дій і поведінки, обов'язкові для всіх підпорядкованих їй суб'єктів, узгоджує, об'єднує, координує і регулює їх діяльність, впливає на процес прийняття управлінських рішень. Наявність прогресивних методів управління та вміння використання їх є передумовою ефективності управління і господарських процесів [7, с. 64].

Управління здійснюється за допомогою використання різних методів. Слово «метод» - грецького походження (в перекладі означає спосіб досягнення мети). Через методи управління реалізується основний зміст управлінської діяльності. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства складається з управління доходами, витратами і прибутком підприємства.

Метою управління фінансовими результатами підприємства можна вважати забезпечення максимізації абсолютної величини чистого прибутку та стабільності його формування у часі.

Основні об'єкти при управлінні фінансовими результатами підприємства: регулювання фінансових результатів виробничої діяльності (визначення оптимальних варіантів формування елементів собівартості виробництва, розподілу витрат, ціноутворення, оподаткування); управління активами - діяльність, пов'язана з формуванням майна підприємства.

Суб'єктами управління фінансовими результатами виступають керівники і фахівці підприємства і виробничих підрозділів (виробництв, цехів, відділів, дільниць тощо). Окремі функції управління витратами виконуються службовцями підприємства безпосередньо або за їх активної участі [8, с. 65].

Процес управління фінансовими результатами підприємства має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети та основних завдань цього формування. З цією метою Пігуль, Н. Г. було запропоновано структурно-логічну схему здійснення процесу управління формуванням прибутком підприємства, яка представлена на рис. 1.

Рисунок 1 - Структурна схема управління прибутком підприємства [9, с. 130].

Висновки. На сьогодні в Україні підтримуються сприятливі правові, економічні та організаційні умови для розвитку малого підприємництва, тобто держава достатньо стимулює розвиток цього сектору бізнесу. Але все одно темпи зростання економічних показників українського малого підприємництва відбуваються досить повільно.

Однією з основних причин повільного розвитку підприємств сектору малого бізнесу є не ефективне управління фінансовими результатами. Система управління фінансовими результатами підприємства обов'язково повинна включати в себе програму перспективних заходів і використовувати такі інструменти її здійснення та підтримки, спираючись на які, управлінський состав підприємства мав би можливість реалізовувати стратегію його розвитку і досягти поставлених цілей, які зафіксовані практично в кожному статуті, тобто поліпшення фінансових результатів або максимізація прибутку.

Список літературних джерел.

1. Савицька Г. В.. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 668с.
2. Економічний аналіз : підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Бутинця Ф. Ф. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2007. – 704 с.
3. Голов С. Ф. Фінансовий облік : Підручник – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
4. Про державну підтримку малого підприємництва. Указ від 12.05.1998 № 456/98 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/456/98>
5. Горобець М. О., Мельянова Л. В. Економічна сутність категорії «фінансові результати» // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Луцький національний технічний університет. Випуск 10 (37). – С. 165-169.
6. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 406 с.
8. Гончарова Э.А. Управление затратами и результатами деятельности предприятия: Учебное пособие – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 82 с.
9. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства // Проблеми і перспективи розвитку системи управління прибутком в Україні. – 2010. – № 28. – С. 125–132.
10. Ефективність управління фінансовими результатами: монографія / Л.В. Фролова, Л.В. Семерунь. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2011. – 187 с.

References.

1. Savytska, H. V.. (2007), *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstva* [Economic analysis of enterprise activity], 3rd ed., Znannia, Kyiv, Ukraine, p. 668.
2. Butynets, F. F. (2007), *Ekonomichnyi analiz*, 2nd ed., PP "Ruta", Zhytomyr, Ukraine, p.704.
3. Holov, S. F. (2005), *Finansovyi oblik* [Economic analysis], Libra, 2005 Kyiv, Ukraine, p. 976.
4. President of Ukraine (1998), Ukaz "Pro derzhavnu pidtrymku maloho pidpriemnytstva", [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/456/98>
5. Horobets, M. O. and Meliankova, L. V. "Ekonomichna sutnist katehorii «finansovi rezultaty»", *Ekonomichni nauky. Seriiia «Oblik i finansy»*. Lutskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet, Vypusk 10 (37), pp. 165-169.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Podatkovyi Kodeks Ukrainy", [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Kovalchuk, M. I. (2004), *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstv APK* [Economic analysis of agricultural enterprises], KNEU, Kyiv, Ukraine, p. 406.
8. Goncharova, Je.A. (2012), *Upravlenie zatratami i rezul'tatami dejatel'nosti predpriyatija* [Cost management and business results], Izd-vo SPbGUJeF, SPb., p.82.
9. Pihul, N. H. (2010), "Upravlinnia prybutkom pidpriemstva", *Problemy i perspektyvy rozvytku systemy upravlinnia prybutkom v Ukrainy*, vol. 28, pp. 125–132.
10. Frolova, L.V. and Semerun, L.V.(2011), *Efekteyvnist upravlinnia finansovymy rezultatamy* [The effectiveness of financial results], Vyd-vo «Noulidzh», Donetsk, Ukraine, p. 187.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2015 р.